

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Edgar Paul

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMETI LÕUNA PREFEKTUURI
PIIRIVALVURITE VENE KEELE OSKUS, VAJADUS JA VENE KEELE
ÕPPIMISE MOTIVATSIOON

Lõputöö

Juhendaja:
Triin Kibar, MA

Muraste 2015

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Politsei- ja piirivalvekolledž	Kuu ja aasta: aprill 2015
Töö pealkiri: POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMETI LÕUNA PREFEKTUURI PIIRIVALVURITE VENE KEELE OSKUS, VAJADUS JA VENE KEELE ÕPPIMISE MOTIVATSIOON. BORDER GUARDS KNOWLEDGE, NEEDS AND LEARNING MOTIVATION OF RUSSIAN LANGUAGE OF THE SOUTH PREFECTURE OF POLICE AND BORDER GUARD	
Töö autor: Edgar Paul	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte: Käesolev lõputöö on esitatud 44 leheküljel. Viidatud allikate nimekirja kuulub 45 nimetust. Töös on esitatud 4 peatükki, 7 joonist ja 2 lisa. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ning resümee inglise keeles.</p> <p>Lõputöö eesmärk on selgitada PPA Lõuna prefektuuri piirivalvurite vene keele oskuse vajadust ning analüüsida piirivalveametnike motivatsiooni vene keelt õppida. Eesmärgi saavutamiseks kasutas ja analüüsis autor teemakohast kirjandust.</p> <p>Lõputöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaade õpimotivatsiooni ja keeleõppemotivatsiooni käsitlestest. Teises peatükis käsitletakse vene keele oskuse vajalikkust piirivalvetöös igapäevaste probleemide näitel. Kolmandas peatükis tutvustab autor piirivalvurite küsitluste tulemusi, esitab analüüsi ja ettepanekud. Autor tegi ankeetküsitluse ning analüüsis Koidula ja Luhamaa maanteepiiripunktide ning Saatsse ja Piusa kordoni isikkoosseisu poolt saadud vastuseid. Küsitluse eesmärk oli analüüsida, kuidas hindavad ametnikud oma vene keele oskust, vene keele vajadust ja motivatsiooni.</p> <p>Töö kokkuvõttes esitab autor omapoolsed järeldused ja ettepanekud, et parendada piirivalve allüksuste võimekuse baasi politseiteenuseid.</p>	
Võtmesõnad: keeleõpe, motivatsioon, efektiivsus, piirivalve, tööülesanded, teenistus, organisatsioon	
Võõrkeelsed võtmesõnad: language learning, motivation, effectiveness, border, tasks, service, organization	
Säilitamise koht: Politsei-ja piirivalvekolledži raamatukogu	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Priit Heinsoo	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Triin Kibar	Allkiri:

SISUKORD

LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON.....	2
SISSEJUHATUS.....	4
1. ÕPI- JA KEELEÕPPEMOTIVATSIOONI OLEMUS	6
1.1. Õpimotivatsiooni teooria ja olemus.....	6
1.2. Keeleõppemotivatsiooni olemus	10
1.3. Keeleõppemotivatsiooni mõjutavad tegurid.....	12
2. VENE KEELE OSKUSE VAJALIKKUSEST PPA LÕUNA PREFEKTUURI PIIRIVALVETÖÖS	14
2.1. Mis on tähtis organisatsiooni motivatsioonisüsteemis	14
2.2. Näiteid probleemidest piirivalvurite töös Lõuna prefektuuris.....	15
2.3. PPA ja Lõuna prefektuuri tegevused keeletaseme parandamiseks.....	16
3. UURIMUSE MEETODID, VALIM JA ANALÜÜS.....	18
3.1. Valimi ja uurimismeetodi kirjeldus	18
3.2. Uuringutulemused ja analüüs	18
3.3. Ettepanekud	28
KOKKUVÕTE.....	30
SUMMARY	32
JOONISTE LOETELU	33
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
LISAD	37
LISA 1. KÜSIMUSTIK PPA LÕUNA PREFEKTUURI TÖÖTAJATELE	37
LISA 2. KÜSIMUSED ALLÜKSUSTE JUHTIDELE.....	39

SISSEJUHATUS

Keel on inimese olulisem väljendus- ja suhtlusvahend. Võõrkeelte valdamine on oluline, sest aitab saavutada isiklikke ja tööga seotud eesmärke ning annab eelise töö- ja õpivõimaluste kasutamisel. Keeleõppe tõhusus sõltub paljudest teguritest, kuid olulisemaks neist on keeleõppemotivatsioon.

Viimasel ajal on töö autori teenistuskohas Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) Lõuna prefektuuris aina rohkem kõneainet pakkunud piirivalvurite ebapiisav vene keele oskus igapäevatööga toimetulemiseks. Kindlasti ei saa kedagi keeleoskuse pärast hukka mõista, kuid teeninduse efektiivsuse mõttes peaks ametnik valdama mitut keelt. Kagu-Eestis on eestikeelsetel piirivalvuritel vaja oma töös osata vene keelt, kuna vene keele valdamine kiirendab ja kergendab piirivalvurite tööd. Vene keele mitteoskamine töötekkitab piirivalvurite ebakindlust, ebamugavust ja on piiriületajaga suheldes peamine probleem. Raskusi tekitab isegi lihtne toiming – maanteepiiripunktis piiriületajate suunamine ooteplatsile. Piiriületajatelt kogutud informatsioon on olulise tähtsusega ning kui piirivalvur ei suhtle ebapiisava vene keele oskuse tõttu piiriületajatega, läheb väga oluline informatsioon kaotsi. PPA kannab organisatsioonina tegelikult kahju, kaotades väärtuslikku aega ja ressursi iga päev, püüdes samal ajal optimeerida oma tööliste oskusi ja töövõtteid.

On olnud ka juhtumeid, kus piiriületaja andis väga väärtuslikku infot, kuid kuna piirivalvur ei osanud vene keelt, jäi väga oluline info edastamata. Kuna PPA Lõuna prefektuuri piirivalvurite teeninduspiirkonnas on palju venekeelseid kliente ja igapäevatöös puututakse kokku vene keelt kõnelevate inimestega (Vene Föderatsiooni Piirivalve, kinnipeetavad, Läti Vabariigi Piirivalve), peaksid Eesti piirivalvurid Kagu-Eestis oskama vene keelt oma töö efektiivsemaks muutmiseks, kiirendamiseks ja ressursside kokkuhoidmiseks. Välismaalase riiki saabudes on esimene ametkond, millega ta kokku puutub, piirivalve. Sellest, kui efektiivselt on piiripunkti teenistus korraldatud, sõltub reisija esmane mulje kogu riigist. Reisija näeb, kuidas riigi tähtsa ametkonna teenistus on korraldatud. Tuginedes eespool öeldule, seisneb töö aktuaalsus selles, et vaatamata pikka aega püsinud probleemile, mis on seotud piirivalvurite vene keele oskusega enda töös, ei ole sellele piisavalt tähelepanu pööratud ega lahendusi pakutud. PPA on küll korraldanud vene keele kursuseid piirivalvuritele, kuid suuremaid muutusi pole märgata. Oma lõputöös püüab autor selgitada, kas piirivalvurite vene keele oskuse puudumine on PPA Lõuna prefektuuris probleemiks ning

kas vene keele oskus on nende töö kvaliteedi tõstmiseks hädavajalik. Samuti uurib autor, kuidas hindavad piirivalveametnikud ise oma motivatsiooni vene keelt õppida.

Lõputöö eesmärk on selgitada PPA Lõuna prefektuuri piirivalvurite vene keele oskuse vajadust ning analüüsida piirivalveametnike motivatsiooni vene keelt õppida. Püstitatud eesmärgi saavutamiseks on töö autor seadnud järgmised uurimisülesanded:

1. Analüüsida ja kirjeldada keeleõppemotivatsiooni teoreetilisi lähtekohti, et süstematiseerida erinevaid uurimusi ja seisukohti.
2. Konkretiseerida näidete varal piirivalvurite vene keele oskuse vajalikkust.
3. Küsitleda PPA Lõuna prefektuuri piirivalvureid ja intervjuuerida nende juhtkonda.
4. Analüüsida empiiriliste andmete tulemusi, et selgitada välja eesti emakeelega piirivalvurite hinnangud vene keele oskuse, vajaduse ja motivatsiooni kohta.
5. Teha uurimistulemuste põhjal ettepanekud edaspidiseks vene keele oskuse tõstmiseks PPA Lõuna prefektuuris.

Lõputöös on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Miks on vaja piirivalvuritel Kagu-Eestis vene keelt oma töös ja kas vene keele oskuse puudumine on PPA Lõuna prefektuuris problemaatiline?
2. Kuidas hindavad PPA Lõuna prefektuuri piirivalveametnikud oma vene keele oskust, vajadust ja motivatsiooni?
3. Millised on PPA Lõuna prefektuuri juhtkonna hinnangud vene keele õppimise vajalikkuse ja võimaluste kohta?

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks kasutab autor andmekogumismeetodina ankeetküsitlust. Lisaks ankeetküsitlusele viib autor läbi intervjuud Kagu-Eesti maismaapiiri allüksuste juhtidega Luhamaa ja Koidula maanteepiiripunktides, Piusa ja Saatse piirivalvekordonis.

Lõputöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaade õpimotivatsiooni olemusest ja keskendutakse keeleõppemotivatsiooni käsitlustele. Teises peatükis käsitletakse vene keele oskuse vajalikkust piirivalvetöös igapäevaste probleemide näitel. Kolmandas peatükis tutvustab autor piirivalvurite küsitluste tulemusi, esitab analüüsi ja ettepanekud.

Autor tänab kõiki käesoleva töö valmimisele kaasaaitajaid, eelkõige oma juhendajat, kelle nõuanded olid töö valmimiseks väga vajalikud. Samuti Politsei- ja Piirivalveametit, kes andis võimaluse uuring teha.

1. ÕPI- JA KEELEÕPPEMOTIVATSIOONI OLEMUS

Töötaja õpimotivatsioon on üks peamisi tegureid, mis mõjutab organisatsiooni efektiivsust. Selleks, et oma tööd tõhusamaks muuta, peab töötaja olema motiveeritud ennast täiendama ja juurde õppima. Töötaja teadmistest ja oskustest võib sõltuda terve organisatsiooni maine ja teenuse kvaliteet. Selles peatükis annab autor ülevaate õpi- ja keeleõppemotivatsiooni teooriast, samuti puudutakse täiskasvanud õppija õpimotivatsiooni.

1.1. Õpimotivatsiooni teooria ja olemus

Motivatsioon - *movere* tähendab lad. k. „liigutama”. Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on motivatsioon käitumise põhjendus, huviatus, motiivide kogum, mis ajendab inimest mingil kindlal viisil toimima (Langmets, M., Tiits, M., Valdre, T., Veskis, L., Viks, Ü. ja Voll, P., 2009). Motivatsiooni aluseks on mingi liikumapanev jõud, millega püütakse saavutada teatud eesmärki, et rahuldada mingit vajadust või ootust (Mullins, 1999).

Motivatsioon uurimiseks on enim kasutatud enesemääratlemisteooriat (*self-determination theory*) (Deci & Ryan, 2000), mille järgi vahendatakse sotsiaalsete faktorite mõju motivatsioonile psühholoogiliste vajaduste rahuldamise kaudu. Psühholoogilised vajadused on:

1. Autonoomsus (*autonomy*) – vajadus autonoomsuse järele tähendab, et inimene soovib teha teadlikke otsuseid ja valikuid. Inimene ise juhib oma käitumist. Käitumist ja tegevust ei kontrollita sundival moel.

2. Kompetentsus (*competence*) – vajadus kompetentsuse järele tähendab, et inimene soovib efektiivselt tegutseda ning ümbritsevat keskkonda endale meelevärselt ja sobivalt mõjutada. Inimesele pakutakse väljakutsuvaid ülesandeid ning ta saab pidevalt positiivset ja asjakohast tagasisidet. Kui tegevus pakub rahulolu ning sellega kaasneb õnnestumine, siis suure tõenäosusega kordab inimene tegevust ka tulevikus.

3. Seotus (*relatedness*) – vajadus seotuse järele tähendab seda, et inimene soovib tunnetada sidet ja ühtekuuluvust teistega, näiteks kuuluda teatud gruppi. Seotuse tajumise korral tunnetab inimene heakskiitu, tunnustust, hoolivust ja armastust.

Enesemääratlusteooria eristab kahte põhilist motivatsioonitüüpi: väline (*extrinsic*) ja sisemine (*intrinsic*) motivatsioon. Sisemine motivatsioon tähendab, et õppimise aluseks on õppija loomulik uudishimu ja huvi. Õppimine on edukas, kui õpikeskkond annab õppijale piisavalt iseseisvust, väljakutseid ning rikkalikke allikaid. (Deci & Ryan, 2000)

Vallerand et al. (1992) võttis Deci ja Ryan'i teooria aluseks ning jagas sisemise motivatsiooni erinevateks alamskaaladeks:

- 1) sisemine motivatsioon, et teada,
- 2) sisemine motivatsioon, et saavutada;
- 3) sisemine motivatsioon, et kogeda naudingut.

Sisemine motivatsioon, et teada, tugineb soovile tegeleda millegi meeldivaga, õppides samal midagi uut. Sisemine motivatsioon saavutada tuleneb soovist tegeleda millegagi rahulduse saamise eesmärgil, mida saab saavutamises või uute asjade loomisest. Sisemine motivatsioon kogeda naudingut tähendab heaolu järõõmutunnet. (Vallerand et al. 1992)

Sisemisele motivatsioonile vastandub enesemääratlusteooria järgi väline motivatsioon, mis tähendab, et tegevusega loodetakse saada tasusid või soovitakse vältida karistust. Välist motivatsiooni mõistetakse kui midagi, mis võib õõnestada sisemist motivatsiooni ehk õppijad võivad kaotada oma loomuliku sisemise huvi, kui nad peavad seda tegema väliste nõudlustega (näiteks kohustuslik lugemine koolis). (Deci & Ryan, 2000)

Väline motivatsioon jaotatakse omakorda neljaks tüübiks. Väliste motiivide korral reguleerivad inimese tegevust välised tegurid:

1. „Väline reguleerimine“ (*external regulation*) – viitab käitumisele, mida kontrollivad välised tegurid, nagu näiteks materiaalsed väärtused või teiste poolt sunnitud tegevused. Inimene tunneb, et ta on kontrollitud oodatava tasu või karistuse poolt. Selline käitumine on järeleandmine välistele nõudmistele. Inimese tegevus on küll teadlik, kuid ei võimalda kogeda valikutunnet (Ryan ja Deci, 2000).

2. „Introjektiivne regulatsioon“ (*introjected regulation*) – sellisel juhul on välise motivatsiooni allikas eelnevalt seesmiselt omaks võetud ning käitumist mõjutavad sisemised surved. Selline regulatsioon on sisse võetud reeglite ja nõudmiste poolt avaldatud surve isiku käitumisele. Need reeglid on küll inimesele teada, kuid need ei ole temasse integreeritud. Sellisel juhul püüab inimene kaitsta oma ego, tõestada oma väärtust, vältida süütunnet, ärevust või enesekriitikat. (Deci ja Ryan, 2000)

3. „Identifitseeritud ehk omaksvõetud regulatsioon“ (*identified regulation*) – regulatsiooni omaks võtmine tähendab seda, et inimene on hakanud mingit käitumist teadlikult väärtustama, isiklikult tähtsaks pidama ja seega on regulatsiooniprotsessid muutunud rohkem enda mina osaks. Selline käitumine on enam vabatahtlik, kui käitumine, mis on ajendatud introjektiivse regulatsiooni poolt. (Deci ja Ryan, 2000)

4. „Integreeritud regulatsioon“ (*integrated regulation*) – tegevus, mis on isikliku tähtsusega. Sel puhul on käitumise regulatsiooniprotsessid indiviidi minas täielikult integreeritud. See tähendab, et indiviidi väärtused, vajadused ja identiteedid on muutunud vastastikku kokkusobivateks. Integreeritud regulatsioon on sarnane sisemise motivatsiooniga, sest mõlemad eneseregulatsiooni vormid on omased autonoomsele käitumisele. Sellegipoolest on sisemine motivatsioon ja integreeritud regulatsioon erinevad. Sisemine motivatsioon tähendab, et inimesel on mingi tegevuse vastu isiklik huvi, integreeritud regulatsioon aga seda, et tegevus on inimesele isiklikult tähtis soovitud tulemuse saavutamisel. (Deci ja Ryan, 2000)

Motivatsiooni sisemist ja välimist komponenti võib olla mõnel juhul raske eristada, kuna välimine motivatsioon võib tegevuse käigus muutuda sisemiseks ja vastupidi. Sageli on raske selgusele jõuda, kas motivatsioon mõneks tegevuseks tekib sisemiste või väliste tegurite toimele. Mõnikord põhjustab tegevust ühel tasemel vaadatult väline motivatsioon, mis omakorda kutsub esile sisemise huvi sama tegevuse vastu, kuid on ka vastupidiseid juhte, kus algne sisemine huvi õppimise vastu saab toetust välise tasustusena. (Krull, 2000).

Täiskasvanud õppija õpimotivatsioon on tugevalt seotud sotsiaalse keskkonnaga ja tema tulevikuga. Täiskasvanud õppijat juhib tavaliselt mitu motiivi. Motivatsioon on seotud õppija eesmärgi, orientatsiooni, väärtuste, uskumuste ja ootustega (Pilli 2005, 74-75). Motivatsiooni

ja õppimistahte ülalhoidmiseks peaks täiskasvanute õppesituatsioon vastama järgmistele tingimustele:

- Õppekeskkond on turvaline ja toetav. Sellele aitab kaasa austus iga õppija vastu, kokkukuuluvus- ja koostööõhkkond, hea organiseerimine, meeldiv füüsiline keskkond ning mentorisuhted õppijate ja õpetajate vahel.
- Õppijate huvi on haaratud optimaalselt keerukate ja relevantsete teemade ning ülesannete kaudu. Eelduseks on, et teemale lähenetakse probleemi või küsimuse põhjal, materjali esitatakse loogiliselt, julgustatakse kriitilist refleksiooni ja ollakse avatud ootamatutele mõttekäikudele.
- Õppimine baseerub õppijate kogemustel. Selleks peab õppijatesse suhtuma kui teadjatesse, nende kogemusi tõsiselt võtma ja teooraga integreerima, otsima koos vastuseid nende elu hetkeküsimustele ja püüdma vastata õppija vajadustele.
- Õppija enesejuhtimist toetatakse. See tähendab, et õppijate õppima õppimist julgustatakse, neile luuakse võimalus kontrollida enda õppimisprotsessi ja teha valikuid etteantud piirides. Enesejuhtimist toetatakse ka meetodite ja refleksiooniga, milles täiskasvanud õppija õpib ümber vananenud ja düsfunktsionaalsed teadmised ja oskused ning õpib andma hinnangut omaenda õppimisele ja selle tulemuslikkusele elukeskkonnas.
- Õppimine puudutab nii mõistust kui ka südant. Õppimiseks ei piisa daktilise ja teoreetilise analüüsi edastamisest, vaid neid tuleb toetada narratiivide, sümbolite, ettekujutust ja fantaasiat nõudvate küsimuste ning kindlate tegutsemiskeemidega. Sellisel lähenemisel saab toetust ka õppijate motivatsioon ja tahe ning õppimine on tulemuslik. (Pilli 2005, lk 74–75).

Alapeatükki kokkuvõttes võib öelda, et motivatsiooni allikad sõltuvad sellest, kas tahe tuleb inimese seest (isiklikust huvist ja soovist keelt õppida), või siis väljastpoolt (võimaliku hüve saavutamiseks, tööandjalt, oma reputatsiooni hoidmine). Enesemääratlusteooria eristab kahte põhilist motivatsioonitüüpi, neist tõhusamaks peetakse sisemist motivatsiooni, kuna selles on

inimese isiklik huvi. Täiskasvanud õppijat juhib tavaliselt mitu motiivi ning motivatsioon on seotud õppija eesmärgi, orientatsiooni, väärtuste, uskumuste ja ootustega

1.2. Keeleõppemotivatsiooni olemus

Motivatsioon on kõige olulisem keeleõppe edukust mõjutav faktor. Keeleõppemotivatsioon võib erineda nii õppijati kui samal õppijal eri õppimisperioodidel. Motivatsioon ja sellega seotud suhtumine õpitavasse keelde ja selle kõnelejaesse mõjutavad õppimise tulemusi, kuigi mõju tulemus võib õppijati erineda, ka motivatsiooni allikad võivad vahelduda. (Kaivapalu & Martin, 2010)

Eelmisest alapeatükist tuttav jaotus sisemiseks ja väliseks motivatsiooniks kehtib ka võõrkeeleõppe korral. Enesemääratlusteooria (Deci & Ryan, 2000) järgi määrab sisemise ja välimise motivatsiooni ära see, kui palju võõrkeele õppimisest toimub õppija sisemistest soovidest lähtuvalt. Ulve Kala ja Silvia Kera (1998) leiavad, et keele omandamise puhul sõltub edukas tulemus eelkõige õppija sisemisest motivatsioonist. Selle puudumisel õppija eirab õppimist, keel omandatakse ajutiselt ja formaalselt, sest puudub valmisolek õpitut suhtlemises kasutama hakata.

Uuriija Z. Dörnyei vaatles keeleõppemotivatsiooni laiemalt ning lõi keeleõppemotivatsiooni 3-tasandilise mudeli (Dörnyei, 1994):

- keele tasand
- õppija tasand
- õpituatsiooni tasand

Keele tasandi fookus on orientatsioonidel ja motiividel, mis on seotud kultuuri, keelekogukonna ja keeleoskuse kasulikkusega. Need üldised põhjused määravad ära algsed õpieesmärgid ja seletavad keelevaliku ning neid saab kirjeldada kahe laiema allsüsteemi kaudu. Integratiivne motivatsiooniline allsüsteem (sisemine) keskendub tunnetuslikele teguritele, sisaldades nii sotsiaalseid, kultuurilisi ja etnolingvistilisi komponente kui ka üldist huvi võõrkeelte ja võõrapärasuse vastu. Instrumentaalne motivatsiooniline (väline) allsüsteem sisaldab sisemiseks muudetud välimisi motiive, keskendudes isiku tulevasele karjäärile.

On võimalik, et inimene õpib samal ajal keelt nii instrumentaalsetel kui ka integratiivsetel põhjustel. Näiteks kui inimene tahab õppida keelt teise keelekeskkonda kolimiseks, et elada ja töötada koos uue kultuuri liikmetega (Gardner s.a).

Keele õppimise motiivid võivad aja jooksul muutuda, näiteks alguses õpitakse keelt, sest see on õppekavas kohustuslik (nõuetele vastamise orientatsioon), edaspidi võib see aga muutuda vajalikuks karjääris (instrumentaalne orientatsioon) ning hiljem võib inimene tahta lähedaseks saada sihtkeelekõnelejatega (integratiivne orientatsioon) (Oxford & Shearin, 1994, lk 14). R. Gardner ja P.D. McIntyre (1991, lk 59) toovad välja, et integratiivselt motiveeritud õppijad võivad olla aktiivsemad keeleklassis, suhelda rohkem sihtkeele kogukonna liikmetega, kuid see ei tähenda alati seda, et instrumentaalselt motiveeritud õppijate puhul, kes õpivad praktilistel põhjustel, ei ole keeleõpe tõhus. Et sellele tõestust leida, uurisid R. Gardner ja P.D. MacIntyre Kanadas, milline mõju on integratiivsel ja instrumentaalsel motivatsioonil prantsuse ja inglise keele sõnavara omandamisele. Tulemused näitasid, keeleõpet võib soodustada ühtemoodi soodustada nii integratiivne kui ka instrumentaalne motivatsioon (Gardner & MacIntyre, 1991).

Teine tasand Z. Dörnyei (1994) mudeli järgi on õppija tasand, mis sisaldab kahte motivatsioonilist komponenti: saavutusvajadust ja enesekindlust. Enesekindluse põhimõtte alla kuulub saavutatud kompetentsus, varasema keeleõppekogemuse põhjal tehtavad omistamised, ärevus ja keeleõppe tõhusus. Kolmas tasand on õpituatsioonitasand, mis jaguneb kursusepõhisteks motivatsioonilisteks komponentideks (huvi, asjakohasus, ootus, rahulolu), õpetajakeskseteks motivatsioonilisteks komponentideks (õpetaja autoriteetsus, soov õpetajale meele järele olla ja rühmakeskseteks motivatsioonilisteks komponentideks (grupikohesioon, eesmärgile orienteeritus, normi ja tasu süsteem, eesmärgi struktuur klassis).

Keeleõppeprotsessi kulg ei ole motivatsiooni osas alati ühtlane. Õppimine sujub, kui õpitavat on võimalik kasutada ja õppija kogeb, et saab üha paremini hakkama. Keele õppimine on väga pikk protsess ja on loomulik, et motivatsioon ei püsi kogu aeg ühesugusena. Tahtmine keelt õppida ei säili, kui keelt ei ole võimalik kasutada ja sellest ei ole rõõmu. Sellepärast on oluline, et leitaks mitmekesiseid võimalusi tegelikult keelekasutuseks. (Kaivapalu & Martin, 2010)

1.3. Keeleõppemotivatsiooni mõjutavad tegurid

Bernard Spolsky (1989, lk 3) määratleb teise keele omandamist mõjutavad tegurid, öeldes, et keeleõppe tulemused sõltuvad sellest, kes õpib, mis keelt, kui palju ja missugustel tingimustel. Kõik sõltub inimese rahvusest, tema mentaliteedist ja eelnevatest kogemustest.

Kultuuridevaheliste suhtlemiste protsessid ei toimu takistamatult ja ilma probleemideta, mis tekivad erinevate kultuuride eripäradest. Neid takistusi kutsutakse "kommunikatiivseteks takistusteks, mis on nii lingvistilise kui ka psühholoogilise iseloomuga" (Дадаян, Э.Г. 2005). Seega on inimese üheks peamiseks suhtlemise takistuse põhjuseks psühholoogiline ebakindlus, hirm teha vigu, mille põhjusteks võivad olla ebaõiged õppimise tingimused, ebasoodne psühholoogiline kliima õpeklassis, huvi puudus oma seisukohtade väljendamiseks võõrkeelt õppides. Erinevatel inimestel on erinevaid faktoreid, mis mõjuvad õppimisele halvasti. Inimesel peab olema tahtmine, mitte sund. Ta peab tundma huvi õpitava keele vastu, inimene ise ütleb välja oma ideid, genereerib neid koos kaaslastega ja ei tunne ennast ebamugavalt teiste seas. Seega võõrkeele õppimise vajaduse olemasolu õpetaja ja õpilase vahelises suhtlemises on üks esimesi samme keelebarjääri kaotamiseks. Selleks et inimene ei unustaks õpitud keelt ja saaks seda kasutada oma töös, tuleb organiseerida lisaõpinguid, tekitades nendes reaalseid elulisi olukordi, mis on seotud tööga, et automatiseerida keeleoskus(Дадаян, Э.Г. 2005)i.

Psühholoogid Rotenberg V. ja Bondarenko S. (1989) analüüsisid tegureid, mis mõjutavad keeleõppemotivatsiooni. Nad jõudsid järeldusele, et keele õppimine on samasugune töö, mida inimene teeb iga päev ja see on inimesele huvitav, kui ta on mitmekülgne:

1. Ühekülgsus kutsub esile igavuse ja passiivsuse.
2. Selleks et õppur tunneks huvi õpetatava keele vastu, tuleb eelkõige õpetajal rõhutada selle vajadust ja tähtsust.
3. Õpetataval õppimiseprotsessis ei tohi tekkida ka pikemaid pause, mis võivad tekitada õppuril "infonälga", mis jällegi kustutab huvi õppimise vastu.
4. Kõik uus materjal peab täiendama õpilase teadmisi, mitte lammutama ja eksitama.
5. Piisavalt raske õpe tekitab huvi kadumist, õpe ei tohi olla kerge, see peab olema jõukohane.

6. Õppur peab saama kiitust, isegi väikeste edusammude eest.
7. Mida tihedamini õppurit kontrollitakse, seda huvitavam tal on õppida.
8. On vaja tunnustada õppurit, siis ta hakkab uskuma oma võimetesse keele õppimisel ja tahab seda rohkem õppida.
9. Siduda õpetatavat keelt päritolumaaga, tutvustades selle keele kultuuri ja tavaid.

Albert Bandura järgi oleneb inimese motivatsiooniline orientatsioon ühel või teisel viisil käitumiseks nende eneseefektiivsuse ootusest, mis tulevad püstitatud eesmärkide saavutamise või mittesaavutamise kogemuste tulemusena. Individuaalselt sõltub kõik õppurist, kes oskab prognoosida oma tegevuse tagajärgi ja püstitada aktiivselt tegevuseesmärke. (Bandura, 1986)

Eelnevat kokku võttes võib öelda, et keeleõppemotivatsiooni saab vaadelda erinevatelt tasanditelt: keele tasand, õppija tasand, õpituatsiooni tasand. Keeleõppeprotsessi kulgu ei ole motivatsiooni osas ühtlane ning keeleõpet võib soodustada nii integratiivne kui ka instrumentaalne motivatsioon. Keeleõppe tulemused sõltuvad sellest, kes õpib, mis keelt, kui palju ja missugustel tingimustel.

2. VENE KEELE OSKUSE VAJALIKKUSEST PPA LÕUNA PREFEKTUURI PIIRIVALVETÖÖS

2.1. Mis on tähtis organisatsiooni motivatsioonisüsteemis

Iga suurem muudatus toob kaasa vajaduse omandada uusi oskusi ja käitumisviise. Ja sügavamad muudatused eeldavad ka mõtteviisi, hoiakute ja väärtushinnangute muutumist. Hoiakute muutmist peavad aga psühholoogid kõige keerukamaks. Seetõttu on väga oluline töötajaid selles raskes protsessis toetada ja pakkuda neile vajalikku koolitust mitte ainult uute oskuste omandamiseks, vaid ka uute hoiakute omandamiseks vajalikuks enesearendamiseks. (Alas 2005: 148)

Tuntud vene spetsialistid (Цыпленкова М.В., Моисеенко И.В., Гуремина Н.В., Бондарь Ю.А. ..., 2013) on kirjeldatud töömotivatsiooni erinevaid staadiume. Motivatsiooni võib vaadelda mitmes staadiumis, kui võtta teoreetiliselt ja käituda loogiliselt: esmalt leida vajadus. Vajadus seisneb selles, et inimene hakkab tajuma ja tundma seda, mille järele ta tunneb vajadust ning hakkab hindama oma prioriteete selles, millest tal puudus on. Ta teeb esimesi samme selle kõrvaldamiseks oma mõtetes. Inimene fikseerib enda jaoks neid võimalusi, kuidas ta saaks alustada:

- Mida ma pean tegema, et probleem oleks lahendatud?
- Kuhu ma pean pöörduma?
- Kui palju ma pean selleks pingutama?
- Kas mul on aega ja võimalusi?
- Mis on lõpptulemus, kas ma saavutan püstitatud eesmärgi?

Inimene peab saama tunnustust või premeerimist enda tehtud töö eest. Ta peaks aru saama, et tema poolt tehtud töö oli vajalik ja organisatsioonile kasulik. Töötaja peab saama tagasisidet, et teha efektiivsemalt oma tööd edasi. Sellest sõltubki PPA organisatsiooni tugevnemine või nõrgenemine.

Kehtivas töölepinguseaduses (TLS) on üheks töötajale olulisemaks hüveks võimalus saada koolitust. Selleks sätestati töötajale muuhulgas kohustus osaleda oma tööalaste teadmiste ja

oskuste arendamiseks koolitusel (TLS § 15 lg 2 p 4). Tööandja aga sai kohustuse tagada töötajale ettevõtte huvidest lähtuv koolitus, kanda koolituskulud ja maksta koolituse ajal keskmist töötasu (TLS § 28 lg 2 p 5). Kui tööandja töö nõuab töötajalt regulaarset teadmiste täiendamist ja kontrolli, peab töötaja õppima ning tööandja selle eest maksma, sest koolitus toimub tema organisatsiooni huvides, teisiti ta ei saakski oma alal tegutseda.

Euroopa Liit on võtnud suuna teadmistepõhise ühiskonna ja majanduse suunas. Üha olulisemaks muutub juurdepääs uusimale informatsioonile ja teadmistele ning oskus kasutada kaasaegseid teabevahendeid nii konkreetse inimese kui ka kogu ühiskonna huvidest lähtuvalt. On laienenud võimalused oma haridusteed jätkata ja täiendada (Haridus- ja Teadusministeerium...,2002).

2.2. Näiteid probleemidest piirivalvurite töös Lõuna prefektuuris

Töö autor on teinud tööd nii maanteepiiripunktides kui ka kordonites. Kuna PPA on riiklik organisatsioon, siis maksumaksja (tänu kellele ja kelle jaoks riik eksisteerib) ootab, et piirivalve teenistus oleks maksimaalselt efektiivselt korraldatud. Sellest, kui hästi on korraldatud teenistus piiripunktis või kordonis, sõltub suurel määral ka organisatsiooni heaolu. Olles piiriesindaja abi, näeb töö autor neid keelelisi probleeme, mis tekivad ühisjuurdusi või vaatlusi tehes. Üldjuhul ei tunnista Lõuna-Eestis Vene Föderatsiooni kolleegid ebaseaduslikke piiriületusi, nad on kategooriliselt vastu Eesti piirivalvurite väidetele ja ei tunnista mitte midagi isegi siis, kui kõik toimus ka nende silme all.

Probleem on ka selles, et, paljud Eesti esindajatest ei oska piisavalt vene keelt, nad lihtsalt nõustuvad naabrite otsusega ja ei suuda tõestada vastupidist. Nad ei oska vastu vaielda ja seletada asjaolusid, esitada fakte ja tõendeid. Sellest saab aru, kui vaadata ühisuuringu algust ja lõppu. Põhiline probleem aktide koostamisel on ühtse teksti kirjutamine ehk teksti formuleerimine ja tõlkimine eesti keelest vene keelde või vastupidi. Piirivalvur peab olema haritud, ta peab olema professionaal, kes oskab edastada piiriületajale vajalikku informatsiooni ja oskab seda ka piiriületajatelt koguda. Tihti on ka nii, et ebaseadusliku piiriületaja küsitlusel vajatakse asjaolude väljaselgitamiseks tõlgi abi, mida ei pruugi alati kohe saada. Isegi kui see on võimalik, läheb mitu tundi aega, kuni tõlk saabub.

Kui tegu on väärteliga, siis ei pea vene keelt perfektselt valdama, piisab kasvõi sellest, et esitada isikule vastavaid küsimusi vene keeles ja osata tõlkida vene keelde väärtel kirjeldus ja

inimese eksimus. Kui inimene tahab midagi vene keeles küsida, siis vastavad meie ametnikud vene keeles, nooremad ametnikud päästavad vahel olukorra inglise keeles. Passikontrollis olijatel tekib sarnane probleem üsna tihti, kuna läbi Lõuna prefektuuri piiripunktide Eesti riiki saabuvad turistid räägivad enamasti vene keeles ja neil on ka palju küsimusi kontrollitsoonis. Alustades sellest, kus asub lähim tankla või pood, või siis kuidas sõita sihtkohta, kuidas ja kus deklareeritakse kaupa ja mida on keelatud tuua Eesti riiki sisenemisel. Noorem põlvkond piirivalvureid lihtsalt ei oska kontrollitavate isikutega suhelda ja selgitada, mida ning miks. Konfliktituatsioonis on neil raske ennast maksma panna, kui nad ei saa aru, mida vastaspool räägib.

Olles tööl, suhtleme Läti kolleegidega samuti vene keeles. Viimati käis antud töö autor õppustel kolleegidega Lätist ja Leedust, kus tuli läbida õppuse teoreetiline ja praktiline osa ja kõik see toimus vene keeles. Kui mõni inimene sai vene keelest valesti aru, siis otsiti õppeoperatsiooni käigus hiljem sinise auto asemel näiteks halli värvi sõidukit.

2.3. PPA ja Lõuna prefektuuri tegevused keeletaseme parandamiseks

Autor uuris, kui palju on tööandja panustanud ametnike vene keele oskuse tõstmisesse. Päringu tulemused Lõuna prefektuuri personaalosakonnast Eva Jõesalult (13.01.2015) on järgmised:

Vene keele koolitused Lõuna prefektuuri piirivalvuritele:

- Võrus toimus 120-tunnine koolitus 14.03.-03.10.2012, koolitaja Studio Linqua OÜ, osales 15 piirivalvurit.
- Tartus toimus 90-tunnine vene keele koolitus 25.04.-14.06.2013, koolitaja Sugesto OÜ, osales 20 piirivalvurit.
- Tartus toimus 90-tunnine 17.02.-10.04.2014 vene keele koolitus, koolitaja Studio Linqua OÜ, osales 9 piirivalvurit.
- Võrus toimus 120-tunnine vene keele kursus 30.12.2013-21.04.2014, koolitaja Siimon OÜ, 13 osalejat.

Peatükki kokku võttes võib öelda, et eesmärgi saavutamiseks on vaja mõlemapoolset koostööd ühise eesmärgi saavutamiseks. Personali kõrge motivatsioon on tähtsaim organisatsiooni edu võti. Üha olulisemaks muutub juurdepääs uusimale informatsioonile ja teadmistele, seoses sellega peavad töölised õppima ja saama täiendavaid teadmisi, mis tõstab nende töötulemusi ja organisatsiooni heaolu.

Autori kogemusele toetudes võib öelda, et piirivalvurite töös on üsna palju probleeme seoses vene keele oskuse puudumisega, eelkõige noorma põlvkonda seas, kelle vene keele oskus on väga halb või puudub üldse. Andmete järgi on PPA võimaldanud aastate jooksul piirivalvuritele korduvalt keeleõpet. Samas näitab aga praktika, et seda on ilmselgelt vähe või see ei täida oma eesmärki..

3. UURIMUSE MEETODID, VALIM JA ANALÜÜS

3.1. Valimi ja uurimismeetodi kirjeldus

Andmekogumismeetodina kasutas autor anonüümset ankeetküsitlust. Küsimustiku koostas töö autor. Uurimuse küsimustele vastas 90 Lõuna prefektuuri politseiametnikku. Uuring tehti ajavahemikus 09.01- 20.03.2015. Ankeetküsitlus koosnes 20 küsimusest. Küsimustik algab osalejate taustandmetega: sugu, vanus, emakeel. Neile järgnevad ettevalmistavad küsimused, kus küsitakse andmeid keeletaseme, senise keeleõppe kestvuse ja kogemuste ning keeletaseme omandamise põhjuste kohta. Samuti on ka küsitletud selle kohta, kas varasemalt tööl on tekkinud probleeme, kuna ei osata vene keelt. Küsimused puudutasid ka ametnike hinnanguid vene keele õppimise vajaduse ja motivatsiooni kohta. Osalejatel tuli hinnata ka oma varasemat osalemist vene keele kursustel. Küsitluse viimased küsimused hõlmasid juhtide osalemist/toetamist ametnike keeleõppes ning ametnike endi edasisi kavatsusi seoses keeleomandamisega. Ankeedi lõpus küsitakse ettepanekuid vene keele õppimiseks ja selle taseme tõstmiseks.

Uurimustöös kasutati kontrollitud küsitlust, mis tähendab, et uurija viib ankeedid oma sihtrühmadele isiklikult kohale. Vastajad täidavad ankeedid neile sobival ajal ja toovad need tagasi kindlaks ajaks kokkulepitud paika. Täidetud küsitlused paluti tagastada hiljemalt 20.03.2015. Töö autor käis ise allüksustes kohal selleks, et isiklikult esitada küsimustikud piirivalvuritele.

Andmete analüüsimiseks kasutati kvantitatiivanalüüsi. Andmeid töödeldi tabelarvutusprogrammi MS Excel abil. Tulemused esitatati tulp ja -suhtediagrammidena. Avatud küsimuste analüüsimisel toodi välja kõige sagedamini esinenud vastusevariandid.

3.2. Uuringutulemused ja analüüs

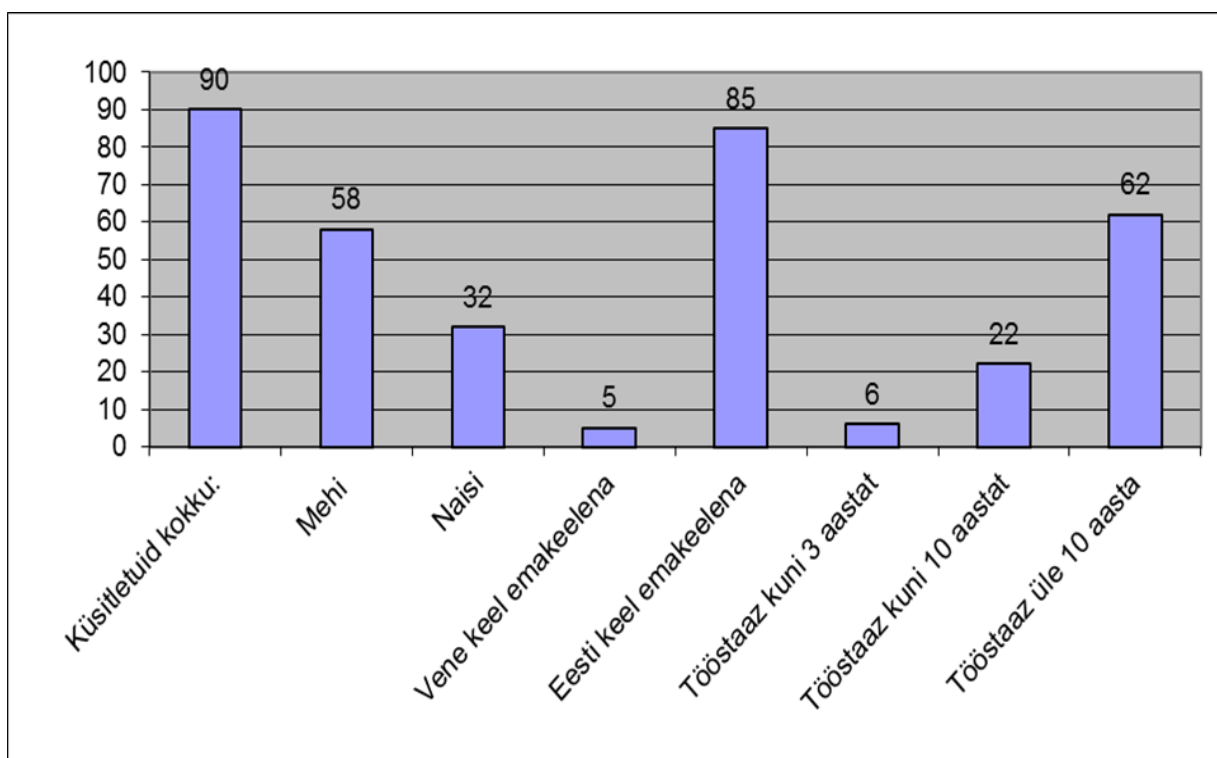
Ankeetküsitluse (Lisa 1. Küsimustik PPA Lõuna prefektuuri töötajatele) esimeses osas küsiti ametnike sugu, vanust ja tööstaaži. Edasi uuriti piirivalvuritelt nende vene keele oskuse ja vajaduse ning vene keele kursuste kohta.

Küsitluse teises osas uuriti piirivalvurite hinnanguid motivatsiooni kohta ja paluti nimetada, mis takistab vene keele õppimist, samuti puudutati tööalaseid kogemusi, mis on seotud vene

keelega töökeskkonnas. Vastanutel oli võimalus küsitluse lõpuosas teha omapoolseid ettepanekuid vene keele õppimiseks.

Uurimustöö käigus jagati andmete kogumiseks kokku 120 ankeeti: 40 ankeeti Piusa kordonisse (sh Luhamaa teenistuskoht), 20 ankeeti Saatse kordonisse (sh Värskas teenistuskoht), 30 ankeeti Koidula ja 30 ankeeti Luhamaa maanteepiiripunktides töötavatele ametnikele. Kokku saadi tagasi 90 küsitlusanketi (75%). Samuti saadeti eraldi ankeedid ka allüksuste juhtidele, kahjuks ainult pooled jõudsid nendele vastata.

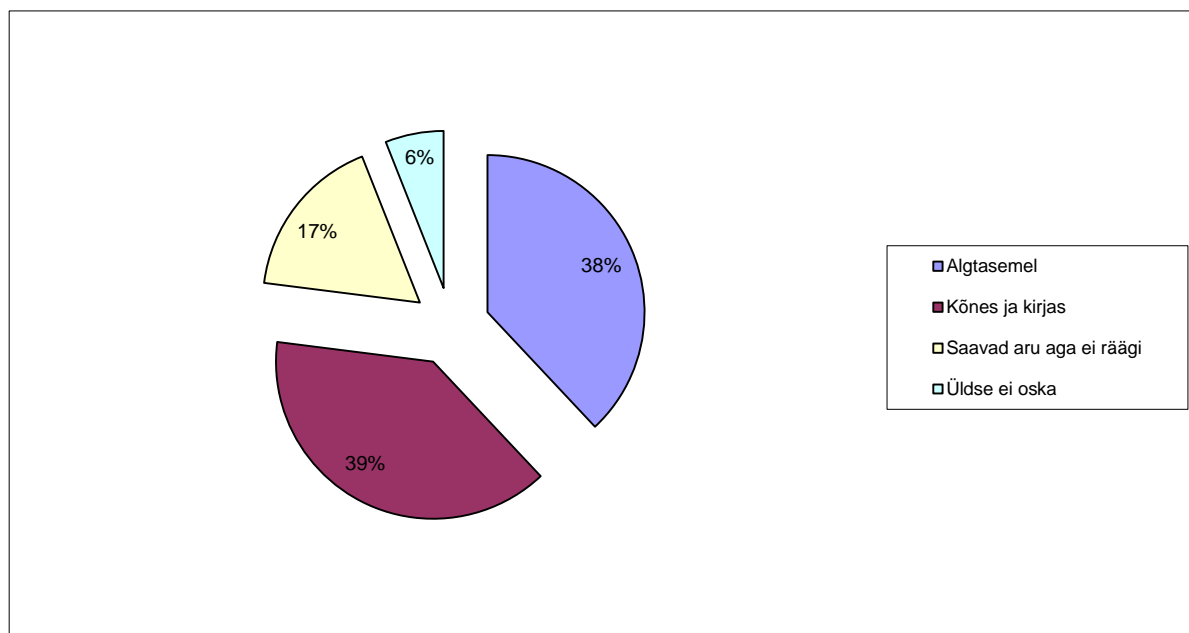
Ankeetküsitluse esimeses osas küsiti ametnike sugu, vanust ja emakeelt. Kõik andmed on esitatud joonisel 1. Küsitlusele vastas 32 naist (35,5%) ja 58 meest (64,5%). Küsitlusele vastanuist märkis emakeeleks vene keele 5 ametnikku (5,6%), ülejäänutel vastajatel oli emakeeleks eesti keel (94,4%). Tööstaaž jagunes vastanute hulgas järgmiselt: kuni 3 aastat 6 ametnikku (6,7%), kuni 10 aastat 22 ametnikku (24,3%), kõige rohkem küsitlevatest oli staažikamaid töötajaid, kellel oli tööstaaži üle 10 aasta, neid oli 62 ametnikku (69%)

Joonis 1. Üldandmed küsitlevatest (sugu, emakeel, tööstaaž)

Ankeetküsitluse järgmises osas uuriti andmeid ametnike praeguse vene keele taseme kogemuste ning keeleoskuse kohta (Joonis 2.). Vastuste järgi valdab vene keelt algtasemel 34 ametnikku (38%), neist 22 meest (65%) ja 12 naist (35%). Kõnes ja kirjas valdab keelt 35 ametnikku (39%), neist 21 meest (60%) ja 14 naist (40%).

15 ametnikku (17%), neist 11 meest (73%) ja 4 naist (27%) saavad aru, aga ei räägi. Üldse ei oska vene keelt 6 ametnikku (7%), neist 4 meessoost ametnikku (60%) ja 2 naissoost ametnikku (40%).

Joonis 2. Vene keele oskus.

Ametnikest, kes hindavad oma keeletaset heaks (35 vastanut) või algtasemel (34 vastanud) nentisid, et keeletase on piisav igapäevatöö ja -eluga toimetulekuks. Samas tõdesid paljud, et alati on arenemisruumi keeleõppeks. Siin tuleb kindlasti märkida, et enda head taset hindasid vanemad ametnikud, kel tööstaaži üle 10 aasta ja vanust keskmiselt üle 40 eluaastata. Noortel, vanuses alla 30 aasta (18,8%) oli vene keele oskus kehv – paljud said minimaalselt aru või ei rääkinud üldse. Saadakse aru kõnest (16,7%), kuid probleemid tekkivad rääkimisel ja kirjutamisel, kuna puudub sõnavara ja teadmised grammatikast. Mõni vastanutest märkis, et kiirest vene keelest ta aru ei saa, oleks vaja rääkida aeglasemalt. Vastanute hulgas oli 6 ametnikku (6%), kes üldse vene keelt ei osanud.

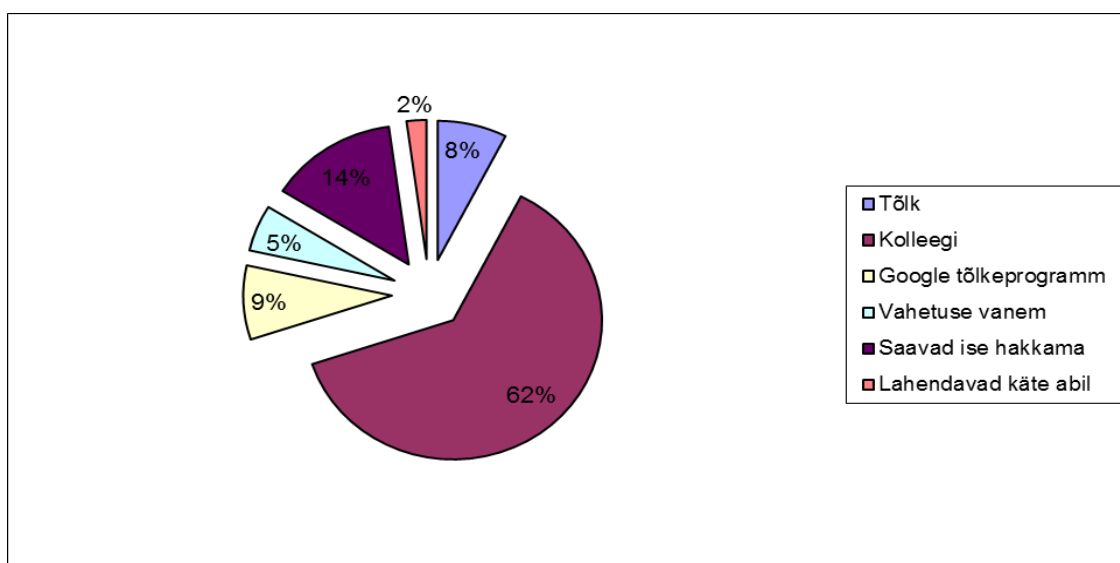
Küsimusele, milline võõrkeel on töös kõige vajalikum, vastas 90% ametnikest, et vene keel, 8% märkis inglise keele ja 2% ei vajanud üldse võõrkeelt omas töös.

Üsna huvitav on asjaolu, et küsimusele, kas vene keele oskus on tekitanud tööülesandeid täites probleeme, vastas üsna suur hulk inimesi, 41 meest ja 18 naist (kokku 66%), et jah on tekitanud. Nende seas ka need 34 vastajat (37,8%), kes varasemalt mainisid, et oskavad vene keelt algtasemel ja see on piisav, et tööülesannetega hakkama saada.

Probleemid tekivadki ilmselt sellest, et algtase ei võimalda erialastel teemadel rääkida, kuid kahtlemata nõuab töökontekst just seda.

34% vastanutest eitasid seda probleemi, nende seas on ametnikud, kellel vene keel on emakeeleks (6,9%) ja ülejäänud ametnikud on need, kes on omandanud vene keele oskuse enne Eesti riigi taasiseseisvust.

Andmete järgi võib niisiis järeldada, et väga suur hulk inimesi ei oska tegelikult piisaval tasemel vene keelt ning vene keele oskuse puudumine tekitab tööl probleeme. Mure on eelkõige spetsiifilise tööalase vene keelega. Algtasemel suudavad ametnikud vene keeles suhelda, kuid spetsiifiline erialasõnavara jääb siiski arusaamatuks. Küsitluse põhjal kasutab tõlgi abi 8,2% vastanutest. Samas näitavad andmed, et väga suur protsent vastajatest (68,2%) kasutab keeleprobleemi korral kolleegi (vene keele oskaja) abi. Google tõlkeprogrammi kasutab 9,4%. 5 ametnikku (5,9%) vastas, et sellise probleemi korral nad pöörduvad tavaliselt vahetuse vanema poole, vaid 13 ametnikku saavad probleemiga ise hakkama. Lisaks sellele vastas 2 küsitletut, et lahendavad probleeme kätega (2,4%). Kõik need andmed on esitatud joonisel 3.

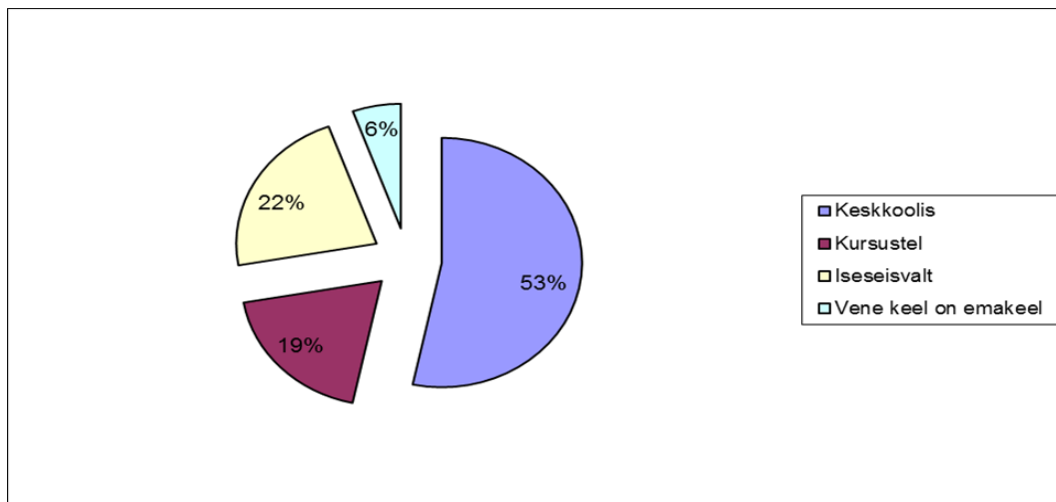

Joonis 3. Kuidas lahendatakse keelelisi probleeme tööl?

Küsimustiku 7. küsimuses uuris töö autor piirivalvuritelt, kus nad viimati vene keelt õppisid (Joonis 4.). Vastused jagunesid järgmistelt: keskkoolis 48 ametniku, neist 27 meest ja 21 naist (53,3%), kursustel on käinud 17 ametnikku, neist 10 meest ja 7 naist (18,9%), iseseisvalt on õppinud vene keelt 20 ametnikku, neist 18 meest, kellest mitmed selgitasid võõrkeele oskust seoses ajateenistusega Vene kroonus ja 2 naist, kelle abikaasad on vene rahvusest (22,2%).

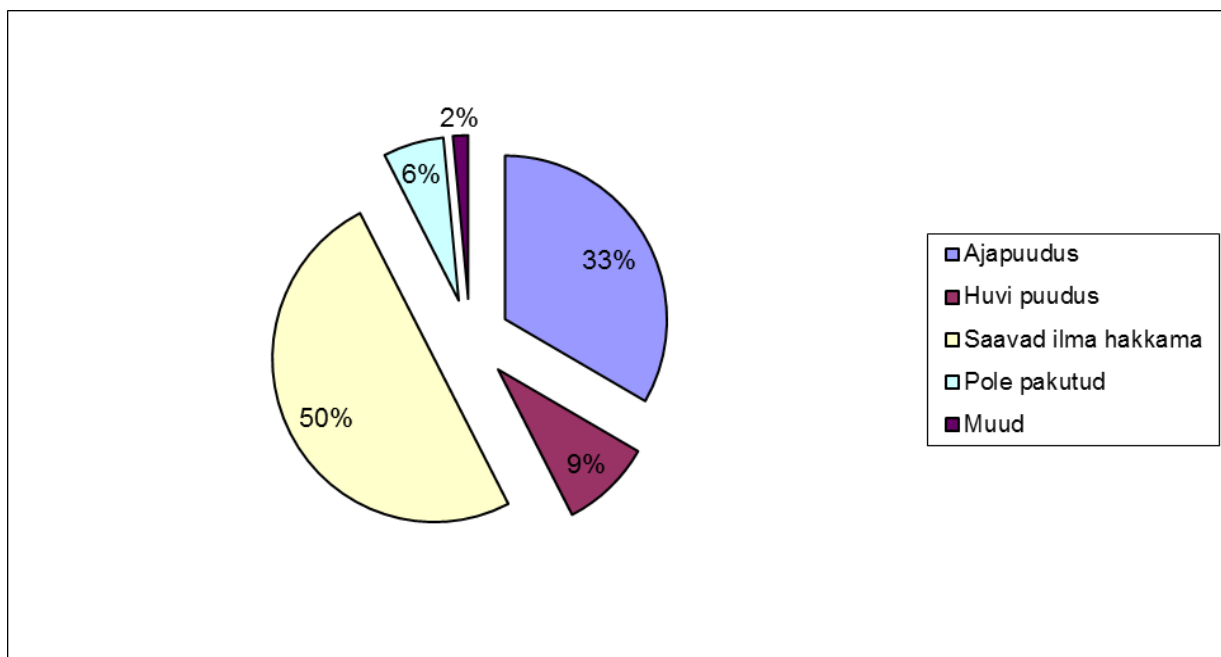
5,6 % piirivalvuritest märkisid küsimustikus ära, et vene keel on nende emakeel, neist 3 meest ja 2 naist (5,6%).

Enamik ametnikest vajasis tõlki (53 ametnikku, 62,4%). Tulemustest selgus, et väga suureks abiks keeleliste probleemide puhul on kolleegid, kes oskavad keelt paremini (82 ametnikku, 96%), samas pole mõnel (3 ametnikku, 3,5%) lihtsalt selliseid kolleege võtta.

Joonis 4. Kus viimati õpiti vene keelt?

Küsimustiku järgmiseks küsimuseks oli piirivalvurite osalemine PPA korraldatud vene keele kursustel (Joonis 5.). Üllatuseks selgus, et 80% vastanutest, neist 47 meest ja 25 naist pole üldse kunagi kursustel käinud, viidates erinevatele põhjustele: ajapuudus (30,5 %), neist 15 meest ja 7 naist, huvipuudus (8,5 %), neist 4 meest ja 2 naist. Ilma kursusel osalemata saab küsitluse põhjal hakkama 33 ametnikku, neist 23 meest ja 10 naist (45,8%), kes ei usu sellesse, et kursused saaksid oluliselt parandada nende olemasolevat taset, 1 naine (1,4 %) soovis edasijõudnute kursustele ja 4 naist (5,5%) väitsid, et neile pole kunagi pakutud selliseid kursusi. 90% meessoost piirivalvuritest vestluses autoriga mainisid, et neile piisab metsas patrullides tänasest vene keele oskusest ja kursustel käimiseks pole tegelikult aega.

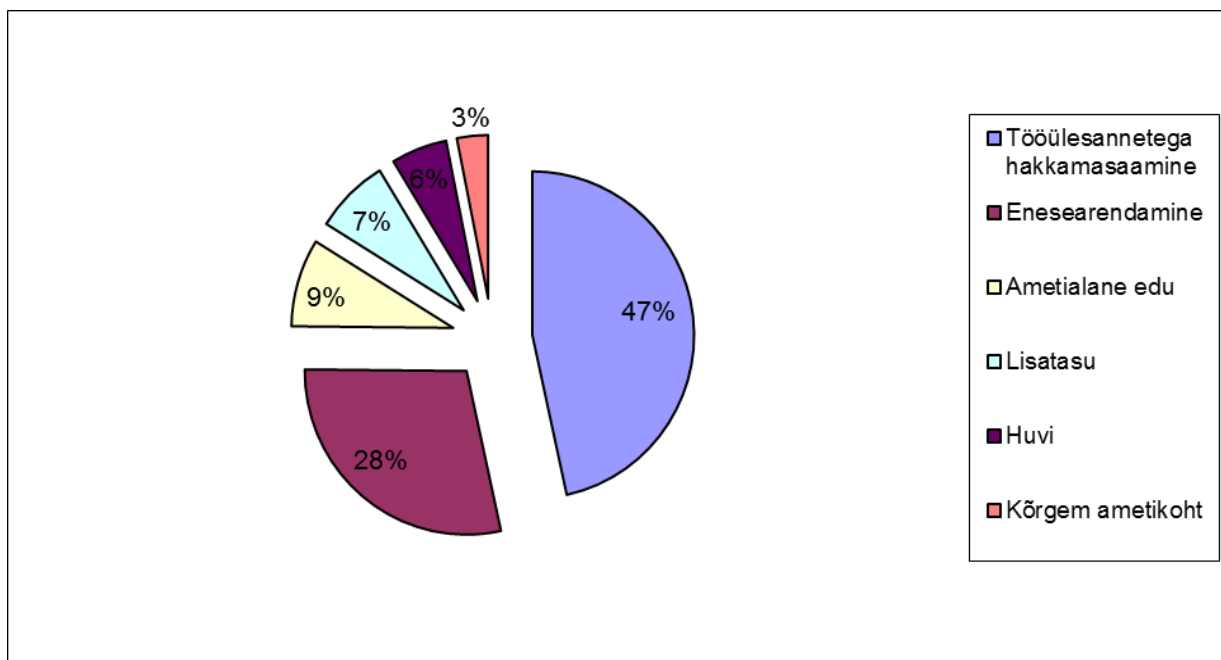

Joonis 5. Miks ei käida vene keele kursustel?

Kuid siiski 18 piirivalvurit, neist 11 meest ja 7 naist (20%) on võtnud osa vene keele kursustest, mis on toimunud erinevatel aegadel, erinevates kohtades ja erineva õppemahuga (40 kuni 120 õppetundi). Suurem osa vastanutest õppis vene keelt Tartus. Kursustega oli rahul 10 ametnikku, neist 6 meest ja 4 naist (55,5%), kes kirjutavad, et kursuste toimumise aeg ja koht olid neile sobivad ja õppejõud meeldis samuti. Kuid 8 piirivalvurit, neist 5 meest ja 3 naist, vastasid eitavalt, viidates sellele, et kursused olid nende jaoks rasked, kiired ja keerulised. Lisaks on rahulolematuse põhjustena välja toodud ka praktilise osa vähesus, liiga suur osalejate arv grupis ning kursuste liiga lühike kestvus. Erinevate keelekursuste osas on olnud rahulolu erinev. Seega ei saa järeldada, et kõik seni korraldatud keelekursused ei ole täitnud oma eesmärki keeletaseme parandamiseks. Nendest 18 vastanust 11 sooviksid uuesti minna sellistele kursustele, neist 7 meest ja 4 naist (61,1%). Vaatamata sellele, et PPA on keelekursuste korraldamisega tegelenud aastaid ning kursusi on läbi viinud erinevad asutused, mille hulgas on ametnikel olnud võimalus leida endale sobivaim, on ametnike arv seni läbitud keelekursusi puudutava keeleõppe kogemustega suhteliselt madal. Ankeedi järgi on tegelikult nii palju neid, kes algtasemel vene keelt valdavad, kes kinnitavad, et neil on probleeme ning võiks tegelikult keelekursustel osaleda.

Kõige enam tuuakse välja vene keele omandamise põhjusena (Joonis 6.) tööülesannete täitmisega hakkamasaamine (75 ametnikku), millele järgneb enesearendamine (46 ametnikku), ametialane edu (14 ametnikku), lisatasu vene keele oskuse eest (12 ametnikku), huvi vene keele vastu (9 ametnikku), kõrgem ametikoht (5 ametnikku). Nagu uuring näitab, siis ametnike keeleõpe on rohkem seotud ametialase edu ehk välise motivatsiooniga. Samas on väga positiivne see, et vene keelt soovivad enesearendamise põhjusel õppida 46 ametnikku (54%), see on väga hea tulemus. Nende seas oli nii vanemaid kui nooremaid ametnikke. Muude põhjuste all vene keelt õppida toodi välja ka motiive nagu elukaaslase leidmine, Venemaal reisimine ja majanaabritega suhtlemine.

Samas väärrib mainimist ka see, et andme järgi ei motiveeri lisatasu ametnikke, ainult 7% vastanutest oleksid nõus vene keelt õppima, kui saaksid hiljem lisatasu. Ametialane edu (9%) ei ole samuti suureks motivaatoriks.

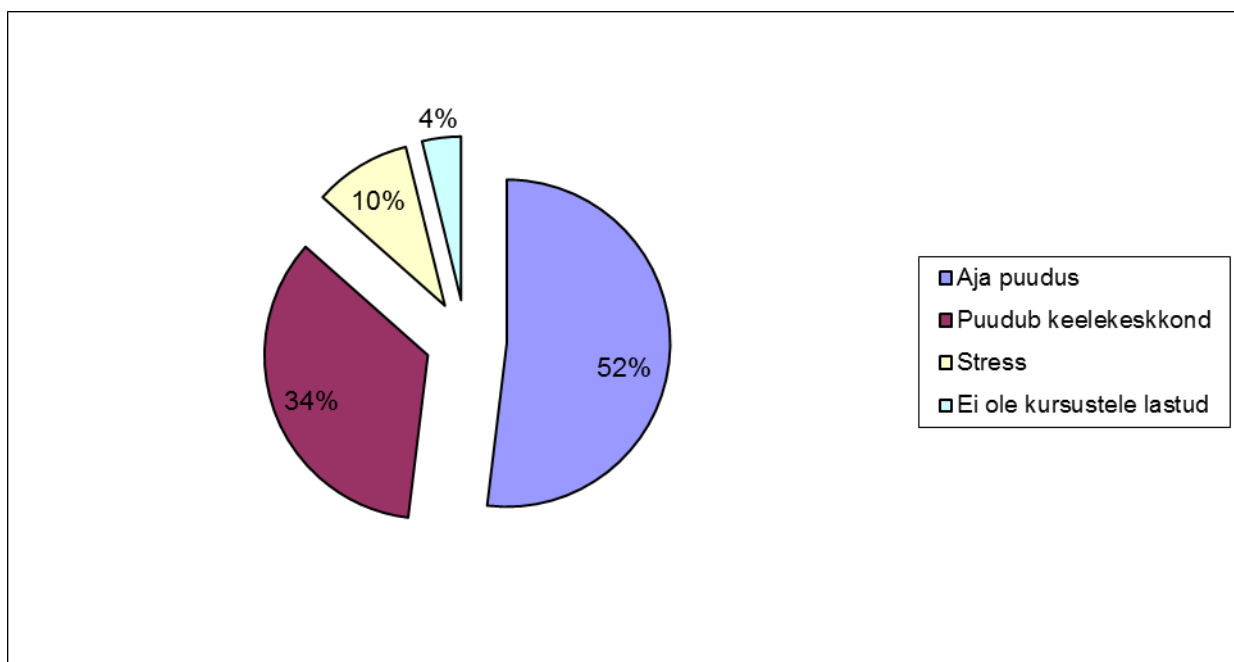

Joonis 6. Mis motiveerib vene keelt õppima?

Niisiis võib öelda, et ametnike peamine põhjus vene keelt õppida on eelkõige instrumentaalne, mis on ka väga loomulik – saada oma tööülesannetega hakkama. Nagu teoorias mainitud, ei tähenda instrumentaalsetel (välistel) põhjustel õppimine alati, et keeleõpe ei võiks olla tõhus. Väline motivatsioon võib väga sageli olla sisemiseks muudetud sobivate mõjutajate abil. Samas näitab tulemus, et väga suur protsent õpib keelt ka enesearendamise eesmärgil, mis võib olla sügavalt isiklik sisemine motivatsioon.

Nagu teoorias kirjeldatud, et pruugi inimesel keele õppimiseks olla vaid üks põhjus. Motivatsioon võib aja jooksu muutuda, väline motivatsioon võib muutuda sisemiseks, õppimise edukus tõuseb tänu isiklikule oskusele ja tahtmisele.

Piirivalvurite (85 vastajast, 5 ei vastanud, kuna emakeel on vene keel) demotivaatoriteks (Joonis 7. Mis takistab vene keele õppimist) võivad olla paljud tegurid. Kõige suuremaks deotivaatoriks peetakse ajapuudust (54 ametnikku, 63,5%). Väidetakse, et neil pole aega selleks, kuna neil on vaja tööd teha, isikkoosseisu on vähe ja peale teenistust on oma pereelu ja muud huvid. Paljud piirivalvurid (36 ametnikku, 42,4%) vastasid, et neil puudub keelekeskkond ehk pole kellegagi rääkida vene keeles ja õpitu ununeb kiiresti. Mõnel on põhjuseks stress (10 ametnikku, 11,8%) ehk inimestel on raske periood elus – on isiklikud probleemid ja nad ei taha üldse õppimisele mõelda. Huvi puudus oli valdavalt noorematel piirivalvuritel (12 ametnikku, 14,1 %), kelle seletuste kohaselt nad lihtsalt ei näe sellel mõtet, mistõttu ei soovi oma aega sellele kuulutada. Ilmselt ei mõista nooremad ametnikud praegu veel, et vene keele oskus kergendaks nende tööd ja ka töötulemused oleksid tänu sellele paremad.

Joonis 7. Mis takistab vene keele õppimist?

Huvitavaid vastuseid sellele küsimusele andsid 4 naissoost (4,7%) piirivalvurit, kes märkisid, et neile pole üldse vene keele kursustest enne räägitud, ja kui neil oli soov, siis neid lihtsalt ei lastud kursustele.

Positiivne tulemus on see, et suur osa ametnikest (61 ametnikku, 71,8%) väitis, et nad soovivad tulevikus arendada oma vene keele oskust. See näitab, et nad tunnetavad vajadust ning on motiveeritud oma vene keele oskust parandama.

Ankeetküsitluse viimases osas paluti hinnata juhtide tuge vene keele õppimise võimaluste pakkumisel. Üllatav on see, et suur osa (66,7%) ametnikest leidis, et juhid ei toeta keeleõpet. Muidugi oli ka neid, kes väitsid (33,3%), et tugi juhtide poolt on täiesti olemas ning et nad käivad kursustel ja parandavad oma keeleoskust, kuid uuringu põhjal oli kursustel käijaid ainult 20%.

Viimastele küsimustele, millega sooviti välja selgitada, kuidas piirivalvurite arvates saab vene keele oskust parandada (küsimus 19) ja millised on nende ettepanekud vene keele efektiivseks õppimiseks ja selle taseme tõstmiseks (küsimus 21), vastasid nad kokkuvõttes järgmiselt:

Suurem osa nõudis intensiivsemaid keelekursusi, viidates sellele, et oleks vaja rohkem rõhku panna ametialasele vene keelele ning seda võiks rohkem teha oma töökohas, kus võiks kasutada rollimänge. Soovitakse suuremat ja pikemat keelepraktikat, mis võib olla tööalase rotatsiooniga Kagu-Eestist Ida-Virumaale ja vastupidi. Paljud usuvad, et Narva linnas maanteepiiripunktis tööl olles õpiksid nad kiiremini vene keele selgeks. Oli ka paar ettepanekut, et ühes vahetuses vene keele oskajad isoleeritakse mitteoskajatest ning viimased siis tahtmatult leiavad endas selle motivatsiooni, et saada hakkama vene keeles. Nooremad meessoost kolleegid arvasid, et nad peaksid endale võtma abikaasaks venelanna. Üks pessimist väitis, et kui Venemaa vallutab Eesti, siis tahtmatult õpivad kõik vene keele ära. Edasijõudnud keeleõppega inimesed soovisid samuti kursusi, mida viimasel ajal üldse korraldatud ei ole. Üle 50% piirivalvurite arusaam on selline, et kuna vahetuse vanem ja juht saavad suuremat palka ja neil on suurem võim ja vastutus, siis peaksid nemad õppima ja lahendama keelelisi probleeme. Samuti soovitakse inimestel rohkem vaadata venekeelseid filme ja telekanaleid, kuid ühes tagasisides oli märgitud ka see, et ühes allüksuses oli kunagi juht ära keelanud vene telekanalid ja rääkimise vene keeles. Üldiselt oli tagasiside positiivne ja inimesed tahavad õppida vene keelt, väites, et see on neile vajalik ja sõltub inimese enda motivatsioonist.

Autor küsitles ka kahte allüksuse juhti (Lisa 2. Küsimused allüksuste juhtidele), ülejäänud kaks ei jõudnud või ei soovinud vastata. Küsitletute vastustest selgus, et vene keel on väga vajalik nende töös ja nad ise saavad vene keeles hakkama, kuid neil pole enda hinnangul

samuti kõige parem keeleoskus. Juhid rääkisid, et nende alluvatel on vene keele oskus hea ainult vanematel inimestel, noorematel ametnikel on vene keele oskus halb või väga halb. Juhid näevad probleemi selles, et nooremad ei õpi vene keelt eelnevalt keskkoolis ja nendel puudub õpimotivatsioon. Samuti leiab üks juhtidest, et vene keele kursustest, mida korraldab PPA, on vähe kasu, kuna need kursused on pigem edasijõudnutele, et parandada grammatikat ja algajad paari kursusega midagi selgeks ei õpi. Juhid on nõus, et nende alluvate vene keele oskust on vaja tõsta ja et informatsiooni hankimiseks Eesti–Vene piiril peab oskama vene keelt, mis tõstab töö efektiivsust ja hoiab kokku aega info saamisel ja edastamisel. Nende soovitused vene keele oskuse parandamiseks olid samad nagu alluvatel – panna inimesed venekeelsesesse keskkonda, kus eesti keelt kasutatakse minimaalselt.

3.3. Ettepanekud

Lähtuvalt empiiriliste andmete analüüsist teeb autor järgmised ettepanekud piirivalvurite vene keele oskuse tõstmiseks. Kui organisatsioon tahab saada head tulemust – ja hea tulemus on see, kus saavutatakse püstitatud eesmärgid – siis on motiveerimine väga tähtis.

1. PPA-1 tuleb pidada keelekursuste korraldajaga läbirääkimisi ja teha omapoolseid ettepanekuid seniste kursuste parendamiseks. Piirivalveüksuste juhid ei ole rahul nende keeleõppe kursustega, mida varem korraldati nende alluvatele. Uuring näitas, et ametnikud on huvitatud oma keeleoskuse parandamisest, sh osalemisest keelekursustel, kuid nad vajavad rohkem praktilisi harjutusi, mis on seotud nende tööga. Kuna suurel osal küsitletud ametnikest on vene keeles algtase, mis ei ole andmete põhjal siiski piisav tööülesannete efektiivseks täitmiseks, tuleks tähelepanu pöörata just erialase vene keele õpetamisele.
2. Tööjuhendeid muuta keele koha pealt konkreetsemaks, detailsemaks. Seletada lahti, kes ja mis tasemel peab vene keelt oskama. Seal peavad kirjas olema ametniku oskused ja kohustused omas töös. Näiteks pole mõtet teha ametnikust piiriesindaja abi Eesti-Vene piirilõigul, kui ta ei oska piisavalt hästi vene keelt ja ta vajab pidevalt tõlki või abi kahepoolsel kohtumisel.
3. Korraldada ametnikele rotatsioone Lõuna prefektuurist Ida prefektuuri, kus keelekeskkond aitab parandada nende vene keele oskust. Näiteks töötades Narva piiripunktides, on väiksem võimalus osaleda eestikeelses dialoogides piiriületajatega. Võimalusel määrata keeleõppijatele vene keele oskajatest tugiisikud, kes aitavad tööl vene keelt õppida. Tugiisikutele maksta lisatasu positiivsete tulemuste korral. Kui ametnik oskab algtasemel vene keelt, siis on efektiivne arendada oma vene keele oskust otse tööl, hoides kokku aega kursustel käimise arvelt.
4. Enne keelekursustele suunamist testida kõikide ametnike vene keele oskust selleks, et kujuneksid välja kindlad grupid algajatele ja edasijõudnutele.
5. Juhtidel seletada lahti alluvatele vene keele vajadust nende töös, julgustada ja motiveerida vene keele õppimises. Õppijate tunnustamine organisatsiooni poolt.
6. Kursustel osalejate kontroll. Tööandja peab veenduma, et raha on kulutatud õigusepäraselt. Eksamite tegemine on väga oluline, sest aitab kindlaks teha, kas ja millisel määral on õpieesmärgid õpetatava poolt saavutatud ning vastavad esialgsetele kriteeriumitele. Hinne võimaldab tõendada tööandjale, mida ja millisel määral on õpitud.

Praegu on piirivalvurite seas küll vene keele oskajad, kuid nad on tavaliselt ka vanemad. Kümne aasta pärast lähevad need töötajad pensionile, ja kes siis tuleb tänastele noortele vene keele tõlkimisega tööle appi? Sellepärast peab juba täna mõtlema tulevikule ja tegelema vene keele probleemiga piirivalves.

KOKKUVÕTE

Antud töös käsitles autor esmalt õpimotivatsiooni, keeleõppe motivatsiooni olemust, samuti anti ülevaade keeleoskuse vajadusest PPA-s, hetkeolukorrast Lõuna prefektuuris, PPA tegevustest keeleoskuse parandamiseks ning küsitleti piirivalvureid.

Teoreetilise andmete analüüsist töö esimeses peatükis selgus, et motivatsioon on väga keeruline nähtus inimese eneseteadvuses, mis on seotud inimese rahuloluga oma tegevuse üle ning selle tegevuse tulemustest. Tuginedes erinevate pedagoogide ja psühholoogide definitsioonidele, võib üldistades öelda, et motivatsioon on käitumise põhjendus, huvitatus, motiivide kogum, mis ajendab inimest mingil kindlal viisil toimima. Õppimine on edukas, kui õpikeskkond tagab õppijale piisavalt iseseisvust, väljakutseid ning rikkalikke allikaid. Motivatsiooni allikad sõltuvad sellest, kas tahe tuleb inimese seest (isiklikust huvist ja soovist keelt õppida), või siis väljastpoolt (võimaliku hüve saavutamiseks, tööandjalt, oma reputatsiooni hoidmine). Enesemääratlusteooria järgi on kaks põhilist motivatsioonitüüpi – sisemine ja väline. Neist tõhusamaks peetakse sisemist motivatsiooni, kuna selles on inimese isiklik huvi. Õppimise toetamine on võimalik eelkõige soodsa keskkonna loomise kaudu. Õppimist soodustav keskkond on meeldiv, turvaline ning toetab õppijate eesmärkide saavutamist.

Teoriast selgus, et enesemääratlusteooria järgi määrab sisemise ja välimise motivatsiooni ära see, kui palju võõrkeele õppimisest toimub õppija sisemistest soovidest lähtuvalt. Uurija Z. Dörnyei tõi välja keeleõppemotivatsiooni kolm tasandit: keele tasand, õppija tasand, õpituatsiooni tasand. Keeleõppeprotsessi ei ole motivatsiooni osas ühtlane ning keeleõpet võib soodustada nii integratiivne kui ka instrumentaalne motivatsioon. Keeleõppe tulemused sõltuvad sellest, kes õpib, mis keelt, kui palju ja missugustel tingimustel. Motivatsiooni ja õppimistahte ülalhooldmiseks peaks täiskasvanute õppesituatsiooni toetama turvaline ja toetav õpikeskkond.

Töö teine osa puudutas organisatsiooni motivatsioonisüsteemi. Ilma tööliste motivatsioonita ja tahteta ei jõua juhid soovitud eesmärgini ja selle saavutamiseks on vaja mõlemapoolset

koostööd. Organisatsioon peab rohkem pöörama tähelepanu oma tööliste vajadustele ja tulemustele, mis on otseselt seotud tööga selles.

Töö kolmandas kirjeldas autor ankeetküsitlusega saadud vastuseid. Tulemused näitasid, et 90% vastanutest peab vene keelt kõige vajalikumaks võõrkeeleks nende töös, kuid ainult 39% ametnikest oskab vene keelt kõnes ja kirjas heal tasemel. Andmete järgi võib niisiis järeldada, et väga suur hulk inimesi ei oska tegelikult piisaval tasemel vene keelt ning vene keele oskuse puudumine tekitab rohkem kui pooltele vastanutest probleeme tööülesannetega hakkamasaamisel. Probleeme tekitab eelkõige erialane vene keel. Mõneti suudavad piirivalvurid küll suhelda, kuid spetsiifiline erialasõnavara jääb siiski arusaamatuks. Andmed näitasid, et väga suur protsent vastajatest (68,2%) kasutab keeleprobleemi korral kolleegi (vene keele oskaja) abi.

Analüüsist järeldub, et ametnike peamine põhjus vene keelt õppida on eelkõige instrumentaalne – et saada oma tööülesannetega hakkama. Nagu teoorias mainitud, ei tähenda instrumentaalsetel (välistel) põhjustel õppimine alati, et keeleõpe ei võiks olla tõhus. Väline motivatsioon võib väga sageli olla sisemiseks muudetud sobivate mõjutajate abil. Samas näitab tulemus, et väga suur protsent õpib keelt ka enesearendamise eesmärgil, mis võib olla sügavalt isiklik sisemine motivatsioon. Kõige suuremaks demotivaatoriks peetakse ajapuudust ja keelekeskkonna puudumist. Samas väärneb rõhutamist, et ametnikud tajuvad vene keele oskuse vajadust ning enamik vastanutest (72%) soovib tulevikus oma vene keele oskust arendada.

Suur hulk ametnikest (66,7%) leidis, et juhid ei toeta piisavalt keeleõpet. Omalt poolt pakuvad küsitletud välja, et tuleb korraldada intensiivsemaid keelekursusi, viidates sellele, et oleks vaja rohkem rõhku panna ametialasele vene keelele ning seda võiks rohkem teha oma töökohas, kus võiks kasutada rollimänge. Soovitakse suuremat ja pikemat keelepraktikat, mis võib olla tööalase rotatsiooniga Kagu-Eestist Ida-Virumaale ja vastupidi.

Küsitletud juhid on nõus, et nende alluvate vene keele oskust on vaja tõsta ja et informatsiooni hankimiseks Eesti–Vene piiril peab oskama vene keelt, mis tõstab tööefektiivsust ja hoiab kokku aega info saamisel ja edastamisel.

Käesoleva töö eesmärgiks oli anda ülevaade Lõuna prefektuuri piirivalvurite vene keele oskusest, motivatsioonist ja vajadusest, leida puudusi ja probleeme seoses selle kasutamisega ning teha ettepanekuid nende parandamiseks. Autor arvab, et on saavutanud töös püstitatud eesmärgi.

SUMMARY

The thesis contains 44 pages. 45 sources are used. The work consists of four chapters.

Seven illustrations and two annexes are included.

The aim of the thesis was to examine and analyze the self-assessment of native Estonian border guards of the Southern Prefecture regarding their motivation for learning Russian, as well as to find answers to questions concerning the conditions and opportunities of such studies made available to native Estonian officials by their employer.

The analysis of the theoretical data revealed that motivation is a very complex aspect of self-concept, which is connected to a person's contentment with his activity and its results. Having compared the definitions offered by different pedagogues and psychologists, it can be concluded that motivation is the reasoning behind any action, interest, a set of motives that causes people to act in a certain way.

Our organization needs to focus on people's needs and change its activity according to them. We must first and foremost ensure the high quality of our service, in other words be professionals, we must value our citizens as individuals, all the while remembering that they are equally partners in our work who contribute to solving problems. Technological innovations and employee trainings provide us with the ability to offer our clients safety and rapid crossing of the border at highway border crossing points. Positivity is an attitude which we take towards problems and challenges throughout our lives.

The conclusion reached by the author in his thesis suggests that the lack of knowledge of Russian constitutes a problem within the PPA's Southern Prefecture, however it cannot be considered a major one. The knowledge of Russian is essential for the improvement of the work quality. Furthermore, the border officials generally assess their Russian skills as being below the level necessary for work. It is also clear to the chiefs of subdivisions that their subordinates need to learn and gain knowledge of Russian in order to raise the quality of work and efficiency of the organization.

JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Üldandmed küsitlevatest (sugu, emakeel, tööstaaž)	19
Joonis 2. Vene keele oskus.....	20
Joonis 3. Kuidas lahendatakse keelelisi probleeme tööl	21
Joonis 4. Kus viimati õpiti vene keelt	22
Joonis 5. Miks ei käida vene keele kursustel	23
Joonis 6. Mis motiveerib vene keelt õppima.....	24
Joonis 7. Mis takistab vene keele õppimist?	25

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. Alas, R 2005. Muudatuste meistrikläss. Tallinn: Äripäev
2. Bandura, A. (1986). Socialfoundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 213, 214, 218, 400.
3. Bandura, A. (1989). Human agency in social cognetive theory. American Psychologist, Vol. 44, 1175-84, 400, 472.
4. Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. New York: Plenum.
5. Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior. Psychological Inquiry, 11, 227-268.
6. Dörnyei, Z. (1994).Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom.- The Modern Language Journal, 78, lk 273-284.
7. Gagne, R. M. & Driscoll, M. P. (1992). Õppimise olemus ja õpetamine. Tartu: TÜ kirjastus.
8. Gagne, R. M. (1985). The conditions of learning. New York: Holt, Rinehart & Winston.
9. Kala, U., Kera, S. (1998). Noorte riigikeele õppimise motivatsioon.- Haridus, nr 2, lk 25-28.
10. Krull, E. 2000. Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat. Tartu. Tartu Ülikooli Kirjastus.
11. Mullins J. L. (1999). Management and organizational behavior. London: Pitman.
12. Oxford, R., Shearin. (1994). Language Learning Motivation: Expanding the Theoretical Framework.- The Modern Language Journal, nr 78, pp 12-28.
13. Pilli, E. 2005. Täiskasvanu õppimine. Jõgi, L.; Ristolainen, T. (Koost.) Rmt. Õppimine ja õpetamine avatud ülikoolis. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. 74-75.
14. Ryan, R.M., Deci, E.L. (2000). Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Developement and Well-Being.- American Psycholgist, vol 55, nr, pp 68-78.li
15. Spolsky, B. 1989. Conditions for Second Language Learning. Oxford: Oxford University Press.
16. Vallerand, R.J., Pelletier, L.G., Blais, M.R, Brière, N.M., Senécal, C., & Vallières, E.F. (1992). The academic motivation scale: a measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. Educational and Psychological Measurement, 52, 1003-1017.

17. Андреева Т.Е., Юртайкин Е.В. Почему уходят лучшие: проблемы: демотивации персонала // Менеджмент сегодня. 2003. №5 (17). С57-61.
18. Дадаян, Э.Г. Коммуникативный барьер и некоторые причины его происхождения // Преподавание иностранных языков и культур: проблемы, поиски, решения (Лем-пертовские чтения - VII) : материалы Междунар. науч.-метод. симпозиума (Пятигорск, 19-20 мая 2005 г.). - Пятигорск, 2005. - С. 41-43.
19. Allegro project. Languages break barriers. 2005 [<http://allegro.acs.si>] 23.03.2015
20. Gardner, R.C. (s.a). Intergrative motivation: Past, Present and Future. Public Lecture. [<http://publish.uwo.ca/~gardner/GardnerPublicLecture1.pdf>.] 25.12.2014
21. Haridus- ja Teadusministeerium (2002). Elukestva õppe strateegia 2002. Eesti Koostöö Kogu, 5-8. [http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.hm.ee%2Findex.php%3Fpopup%3Ddownload%26id%3D3810&ei=1fD6VKjuL-euygPL_IDwAw&usg=AFQjCNFgEvWVlwGHAAZKdk3U8EQ_x6uAOg&sig2=qj_9uFZSDQ-tJTUSFZ8Vmg&bvm=bv.87611401,d.bGQ] 07.03.2015
22. Kirikal, H. & Murulaid, T. Andragoogika. [http://1vrkk.ee/kristiina/Heve_Kirikal/andragoogika/andragoogika_olemus.html] 25.12.2014
23. Langmets, M., Tiits, M., Valdre, T., Veskis, L., Viks, Ü. ja Voll, P. 2009. Otsing. Eesti keele seletav sõnaraamat I-VI. Eesti Keele Sihtasutus 2009. Eesti Keele Instituudi [kodulehelt www.eki.ee/dict/ekss] 24.11.2014
24. Mägi, J. Motivatsioon: Motivatsiooniprotsess. 2011 [http://web.ametikool.ee/jane/okj/?2._Motivatsioon:Motivatsiooniprotsess] 24.11.2014
25. Raidve, H. Töötasu mitu palet. [<http://www.toooigusabi.ee/tootasu-mitu-palet-2>] 29.10.2014
26. Umborg, J. Üliõpilaste õpimotivatsiooni tõstmise võimalused tehniliste õppeainete õpetamisel. 2014 [http://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2014/06/3_Jaak_Umborg.pdf] 23.02.2015
27. Validity Evidence for the Academic Motivation Scale [http://www.jmu.edu/assessment/wm_library/Validity_Evidence_AMS.pdf] lk.4-6] 02.11.2014

28. Цыпленкова М.В., Моисеенко И.В., Гуремина Н.В., Бондарь Ю.А. Основы менеджмента: учебное пособие. Издательство "Академия Естествознания", 2013 год [<http://www.rae.ru/monographs/211#>] 29.10.2014

LISAD

LISA 1. KÜSIMUSTIK PPA LÕUNA PREFEKTUURI TÖÖTAJATELE

Käesolev küsimustik on koostatud lõputöö „POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMETI LÕUNA PREFEKTUURI PIIRIVALVURITE VENE KEELE OSKUS, VAJADUS JA VENE KEELE ÕPPIMISE MOTIVATSIOON“ raames. Teie vastused on lõputöö koostamiseks väga väärtuslikud. Täna Teid küsimustiku täitmiseks leitud aja eest!

1. Teie sugu
 M N
2. Teie vanus

3. Kui kaua olete töötanud PPA-s?
 alla 3a 5-10 a üle 10 a
4. Milline võõrkeel on Teie töös kõige vajalikum?
 inglise keel saksa keel vene keel minu töös pole võõrkeeli vaja
 muu (täpsustage, mis) _____
5. Kuidas Teie ise hindate oma keeleoskust?
 oskan kõnes ja kirjas saan aru, kuid ei räägi oskan algtasemel
 ei oska üldse
6. Kas vene keele oskuse puudumine on tekitanud tööülesandeid täites probleeme?
 jah ei
7. Kus Te viimati vene keelt õppisite?
 keskkoolis kursustel iseseisvalt
 vene keel on emakeel
8. Kas olete PPA tellitud vene keele kursustest osa võtnud? Palun täpsustage, mitme tunnistel kursustel osalesite.
 olen ei ole

9. Kui vastasite eelmisele küsimusele eitavalt, siis palun täpsustage miks?
 pole aega pole huvi saan ka ilma hakkama
10. Kuidas olete vene keele kursustega rahul? Põhjendage.
 jah ei

11. Sooviksite veel sellistel kursustel käia? Kui vastasite eitavalt, siis palun põhjendage.
 jah ei

12. Mis motiveerib Teid vene keelt õppima? Võib valida mitu vastust.
 huvi keele vastu enesearendamine kõrgem ametikoht lisatasu
 ametialane edu tööülesannete täitmisega hakkamasaamine
 muu _____
13. Mis vähendab Teie motivatsiooni vene keelt õppida? Võib valida mitu vastust.

- eelarvamused huvi puudus aja puudus
 keelekeskkonna puudumine stress
 muu _____

14. Kas olete kunagi tööl vajanud vene keele tõlki?

- jah ei

15. Kas Teil on tööl võimalik saada vene keele abi kolleegidelt?

- jah ei

16. Kuidas Te oma töös lahendate keelelisi probleeme?

17. Kas soovite tulevikus oma vene keele oskust arendada?

- jah ei

18. Kui vastasite eelmisele küsimusele eitavalt, siis palun põhjendage miks?

19. Kuidas võiks Teie arvates vene keele oskust parandada?

20. Kuidas hindate juhtkonna tuge vene keele õppimise võimaluste pakkumisel.

- jah ei

21. Ettepanekud vene keele õppimiseks ja selle taseme tõstmiseks:

LISA 2. KÜSIMUSED ALLÜKSUSTE JUHTIDELE

Käesolev küsimustik on koostatud lõputöö „POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMETI LÕUNA PREFEKTUURI PIIRIVALVURITE VENE KEELE OSKUS, VAJADUS JA VENE KEELE ÕPPIMISE MOTIVATSIOON“ raames. Teie vastused on lõputöö koostamiseks väga väärtuslikud. Tänan Teid küsimustiku täitmiseks leitud aja eest!

1. Kas oskate vene keelt? Mis tasemel?
2. Kui oskate, mis te arvate, kas ilma selleta oleks töö tegemine raskem?
3. Kuidas Teie hindate oma alluvate vene keele oskust üldiselt?
4. Millised on põhilised probleemid seoses alluvate vene keelega?
5. Kas Teie alluvad saavad piisavalt koolitusi vene keele õppimiseks?
6. Kas need kursused on Teie arvates efektiivsed ja vajalikud?
7. Kuidas tõsta alluvate vene keele õppimise motivatsiooni?
8. Kas Te olete nõus sellega, et alluvate vene keele oskust on vaja tõsta?
9. Miks?
10. Millised on Teie ettepanekud vene keele oskuse parendamiseks alluvate seas.

Tänan!